

POSTANOWIENIE

Dnia 23 listopada 2012 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Krzysztof Strzelczyk (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Mirosław Bączyk

SSN Marta Romańska

w sprawie z powództwa B. Towarzystwa Żeglugowego

Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością

przeciwko Skarbowi Państwa - Komendantowi Wojewódzkiemu Policji

w G.

o wydanie,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 23 listopada 2012 r.,

skargi kasacyjnej strony powodowej

od postanowienia Sądu Apelacyjnego

z dnia 20 lipca 2011 r.,

uchyla zaskarżone postanowienie oraz postanowienie Sądu Okręgowego z dnia 31 marca 2011 r., sygn. akt I C ..., w części dotyczącej odrzucenia pozwu (pkt 2 postanowienia) oraz rozstrzygającej o kosztach procesu (pkt 3 postanowienia) i przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania kasacyjnego.

Uzasadnienie

Powód B. Towarzystwo Żeglugowe spółka z ograniczoną odpowiedzialnością wniósł dnia 10 grudnia 2008 r. do Sądu Okręgowego w G. o nakazanie pozwanemu Skarbowi Państwa – Komendantowi Wojewódzkiemu Policji w G. wydania bliżej określonej w pozwie nieruchomości położonej w G. przy ul. P. Pozew w imieniu powoda złożył jako kurator spółki adwokat P. B. Dla wykazania swego umocowania załączył do pozwu postanowienie Sądu Rejonowego w G. z dnia 22 maja 2003 r., mocą którego został ustanowiony został ustanowiony kuratorem powodowej spółki, przy czym w tym samym postanowieniu Sąd Okręgowy w G. zobowiązał kuratora do podjęcia czynności w celu powołania organów spółki. Jednocześnie adwokat P. B., występujący w sprawie jako kurator spółki, przedstawił zaświadczenie wystawione przez Sąd Rejonowy w G. potwierdzające jego ustanowienie, w którym nie zostały określone obowiązki kuratora.

Wobec kwestionowania przez stronę pozwaną uprawnienia do reprezentowania powódki przez jej kuratora, z powołaniem się między innymi na inne zaświadczenie Sądu Rejonowego w G. z dnia 10 września 2009 r. stwierdzające, że kurator dla powódki został ustanowiony w celu powołania organów spółki, postanowieniem z dnia 1 października 2009 r. Sąd Okręgowy w G. dopuścił kuratora P. B. tymczasowo do czynności procesowych, wywołanych wniesieniem pozwu oraz wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych z zastrzeżeniem, że czynności przez niego zdziałane zostaną w terminie sześciu tygodni zatwierdzone przez organy powodowej spółki. W tym samym terminie kurator miał doprowadzić do uzupełnienia braków w składzie organów spółki i przedstawić odpis z Krajowego Rejestru Sądowego obejmujący wpis składu organów powodowej spółki. W wykonaniu tych zobowiązań kurator powodowej spółki przedłożył odpis protokołu Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników B. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z dnia 24 lipca 2009 r., na którym dokonano wyboru jednoosobowego członka zarządu w osobie P. P., który dnia 5 listopada 2009 r. zatwierdził czynności dokonane przez adwokata P. B. jako kuratora spółki (k. – 153), a dnia 25 lipca 2009 r. udzielił mu pełnomocnictwa do reprezentowania spółki w procesie (k. – 182).

Sąd Okręgowy wyrokiem z dnia 12 lutego 2010 r. uwzględnił powództwo. Uznał wymienione okoliczności za wystarczające do wykazania umocowania dotychczasowego kuratora, przy czym - w ocenie Sądu - wobec deklaratoryjnego charakteru wpisu, nie było konieczne przedstawienie odpisu z Krajowego Rejestru Sądowego. Z tego względu Sąd Okręgowy uchylił ten obowiązek nałożony postanowieniem z dnia 1 października 2009 r., a następnie dnia 10 lutego 2010 r. odmówił odrzucenia pozwu. Ponadto, jak przyjął Sąd Okręgowy, powód wykazał, że jest właścicielem spornej nieruchomości, pomimo odmiennej treści wpisu w księdze wieczystej. W administracyjnych postępowaniach, wszczętych w imieniu B. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością przez tego samego kuratora powodowej, została stwierdzona nieważność decyzji, na których podstawie dokonano w latach pięćdziesiątych wywłaszczenia przedmiotowej nieruchomości, należącej dotychczas do powodowej spółki.

Na skutek apelacji pozwanego Skarbu Państwa, Sąd Apelacyjny wyrokiem z dnia 10 grudnia 2010 r. uchylił wyrok Sądu Okręgowego, zniósł postępowanie poczynając od dnia 17 grudnia 2008 r. i przekazał sprawę temu Sądowi do ponownego rozpoznania.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, na podstawie postanowienia Sądu Rejonowego, którego treść ma decydujące znaczenie, P. B. był uprawniony do podejmowania czynności w celu powołania organów powodowej Spółki, ale nie miał uprawnień, by w imieniu tej Spółki podejmować jakiejkolwiek inne czynności, nawet zachowawcze, w tym by mógł w imieniu spółki wnieść pozew o wydanie nieruchomości. Rozważając możliwość potwierdzenia przez uprawniony podmiot czynności dokonanych przez takiego kuratora, Sąd Apelacyjny wskazał, że w przedmiotowej sprawie kurator przekroczył swe uprawnienia wynikające z postanowienia o jego ustanowieniu. Wobec tego nie ma możliwości zatwierdzenia jego czynności, bowiem skutkowałoby to zgodą na działanie niezgodne z orzeczeniem Sądu. Sąd Apelacyjny poczynił w tym zakresie dodatkowe ustalenia. Wynikało z nich, że postanowieniem z dnia 11 marca 2010 r. Sąd Rejonowy odmówił przerejestrowania wpisów dotyczących powodowej spółki do Krajowego Rejestru Sądowego uznając, że zgromadzenie wspólników nie było umocowane do podjęcia uchwał a tym samym, iż powołany na tym zgromadzeniu zarząd spółki nie

posiada uprawnienia do złożenia wniosku o przerejestrowanie wpisów. Postanowieniem z dnia 30 czerwca 2010 r. Sąd Okręgowy oddalił apelację wnioskodawczyni od tego postanowienia. Z tych względów Sąd Apelacyjny uznał, że w dniu 30 czerwca 2010 r., czyli w dacie orzekania przez Sąd Okręgowy, powódka nie miała organów, które (gdyby nawet uznać to za możliwe), potwierdziłyby w zakreślonym przez Sąd Rejonowy terminie czynności kuratora P. B. W konsekwencji oświadczenie P. P. z dnia 5 listopada 2009 r. nie mogło wywrzeć żadnych skutków prawnych. W związku z tym, że w dniu 30 września 2010 r. zgromadzenie wspólników spółki B. dokonało ponownego wyboru zarządu, Sąd Apelacyjny podkreślił, że spółka ta, do której ma zastosowanie art. 7 ust. 1 oraz art. 9 ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 r. Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowym Rejestrze Sądowym (Dz. U. Nr 121, poz. 770 ze zm. wymiana dalej jako p.w.K.R.S.), nie wniosła kolejnego wniosku o przerejestrowania, a wobec tego nie posiada ona organów uprawnionych do jej reprezentacji. Oznacza to - według Sądu Apelacyjnego -, że doszło do nieważności postępowania, poczynając od dnia wniesienia pozwu, a Sąd pierwszej instancji, któremu została przekazana sprawa do ponownego rozpoznania powinien rozważyć na posiedzeniu niejawnym kwestię odrzucenia pozwu na podstawie art. 199 § 1 k.p.c.

W toku ponownego rozpoznania sprawy, powołując się na dotychczasowe stanowisko Naczelnego Sądu Administracyjnego, który dopuścił reprezentowanie powódki w postępowaniu administracyjnym przez tego samego kuratora, na wypadek, gdyby Sąd Okręgowy nie podzielił tego poglądu, powódka w piśmie z dnia 4 marca 2011 r. wniosła między innymi o: wystąpienie do Sądu rejestrowego o ustanowienie na podstawie art. 42 § 1 k.c. w zw. z art. 70 § 1 dz. 1 k.p.c. i art. 603 k.p.c. kuratora do reprezentowania powódki, która nie może prowadzić swoich spraw w niniejszym postępowaniu; ewentualnie o wyznaczenie terminu do uzyskania zezwolenia sądu rejestrowego na reprezentowanie przez ustanowionego już kuratora spółki w niniejszej sprawie i w związku z tym o zawieszenie postępowania o uzyskanie takiego zezwolenia wszczętego z wniosku kilku wspólników spółki; o zawieszenie postępowania do czasu zakończenia postępowania przed Sądem Okręgowym w sprawie sygn. akt IX GC .../10 dotyczącej zaskarżenia uchwał podjętych na zgromadzeniu wspólników

powodowej spółki w dniu 30 września 2010 r. a w końcu, w przypadku nieuwzględnienia wymienionych wniosków, powodowa spółka wniosła o zakreślenie, na zasadzie art. 70 k.p.c. terminu do usunięcia braków w jej organach.

W wyniku ponownego rozpoznania sprawy Sąd Okręgowy postanowieniem z dnia 31 marca 2011 r. oddalił wnioski powódki zawarte w piśmie z dnia 4 marca 2011 r., zmienił postanowienie z dnia 10 lutego 2010 r. i odrzucił pozew. Sąd Okręgowy podkreślił związanie dotychczasową oceną Sądu drugiej instancji odnośnie do braku uprawnienia kuratora do wytoczenia niniejszego powództwa oraz braku możliwości potwierdzenia dokonanych przez niego czynności. Dlatego ten Sąd uznał, że brak było przesłanek do żądania uzupełnienia braków w składzie zarządu powodowej spółki i to bez względu na skuteczność dokonanego wyboru P. P. do pełnienia funkcji prezesa zarządu powodowej spółki.

Postanowieniem z dnia 20 lipca 2011 r. Sąd Apelacyjny oddalił zażalenie, jakie wniosła powódka od postanowienia Sądu Okręgowego. Sąd Apelacyjny zwrócił przede wszystkim uwagę, że brak możliwości potwierdzenia przez organy powodowej spółki czynności kuratora P. B., w szczególności wniesienia pozwu, został jednoznacznie stwierdzony w wyroku tego Sądu z dnia 10 grudnia 2010 r. Wprawdzie Sąd odwoławczy nie odrzucił pozwu na podstawie art. 386 § 2 k.p.c., ale nie przesądza to, że takiej możliwości nie przewidywał wskazując na konieczność rozważenia przez Sąd pierwszej instancji możliwości odrzucenia pozwu na posiedzeniu niejawnym. Sąd Apelacyjny ocenił jako niezasadny zarzut braku zwrócenia się przez Sąd Okręgowy do sądu rejestrowego o ustanowienie kuratora dla powodowej spółki. Podtrzymał w związku z tym stanowisko o braku możliwości zatwierdzenia przez organy spółki wniesienia pozwu przez osobę nieuprawnioną.

Powodowa spółka wniosła skargę kasacyjną od postanowienia Sądu Apelacyjnego z dnia 20 lipca 2011 r. Zarzuciła w niej w pierwszej kolejności naruszenie:

- art. 42 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 178 § 1 i 2 , 175 i 156 k.r.op. przez uznanie, że kurator osoby prawnej nie jest uprawniony do podejmowania czynności

w sprawach zwykłego zarządu a zwłaszcza do podejmowania czynności zachowawczych;

- art. 170 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. Prawo o postępowaniu administracyjnym (Dz. U. Nr 153, poz. 1270 ze zm. wymienianej dalej p.p.s.a.) przez jego niezastosowanie polegające na związaniu wyrokiem NSA z dnia 1 marca 2011 r. w sprawie OSK .../10, w którym uznano, że kurator spółki B. jest uprawniony do jej reprezentowaniu w postępowaniu w sprawie ochrony jej interesów majątkowych;
- art. 190 § 1 pkt 3 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 dz. 1 i art. 391 § 1 k.p.c. przez niewłaściwe zastosowanie i odrzucenie pozwu.

Ponadto w przypadku nieuwzględnienia wymienionych zarzutów powódka podniosła zarzuty naruszenia: art. 244 k.p.c. w zw. z art. 604, 199 § 1 pkt 3, 397 § 2 dz. 1 i art. 391 k.p.c. przez uznanie, iż z treści zaświadczenia nie wynika uprawnienie kuratora do reprezentowaniu powódki oraz art. 365 § 1 w zw. z art. 13 § 2, 199 § 1 pkt 3, 397 § 2 i 391 § 1 k.p.c. przez uznanie, że na podstawie postanowienia Sądu Rejonowego z dnia 22 maja 2003 r. kurator nie jest uprawniony do reprezentowania powódki w niniejszym procesie.

W dalszej kolejności, w przypadku nieuwzględnienia dotychczasowych zarzutów powódka podniosła:

- naruszenie art. 70 § 1 k.p.c. w zw. z art. 603 § 1 i 2 k.p.c. w zw. z art. 199 § 2 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 i 391 § 2 k.p.c. przez niewłaściwe zastosowanie i przyjęcie, że nie jest możliwe potwierdzenie czynności kuratora;
- naruszenie art. 70 § 2 w zw. z art. 156 k.r. i op. w zw. z art. 42 k.c. w zw. z art. 178 § 2 k.r. i op. w zw. z art. 199 § 1 pkt 3, 199 § 2, 397 § 2 i 391 § 1 k.p.c. przez uznanie, że czynności kuratora nie mogą być konwalidowane poprzez uzyskanie odpowiedniego zezwolenia sądu rejestrowego, a w konsekwencji niewyznaczenie odpowiedniego terminu do usunięcia braków.

W każdym przypadku powódka, niezależnie od oceny dotychczasowych zarzutów, powódka podniosła zarzut naruszenia:

- art. 70 § 1 i 2, 199 § 1 pkt 3, 199 § 2, 379 pkt 2 k.p.c. w związku z art. 196 § 1 i 2, 198 § 2 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 dz. 1 i 391 § 1 k.p.c. przez ich niewłaściwe zastosowanie i uznanie, że prawidłowo reprezentowany powód nie jest uprawniony do potwierdzenia czynności procesowych dokonanych w jego imieniu przez podmiot do tego nieuprawniony, w sytuacji, gdy zachodzi możliwość przystąpienia do sprawy podmiotu właściwego i wystąpienia w stosunku do niego skutków wniesienia pozwu z chwilą przystąpienia do sprawy;
- art. 386 § 6 w zw. z art. 386 § 3 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 i 391 § 1 k.p.c. przez błędne odczytanie oceny prawnej zawartej w wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 10 grudnia 2010 r. , który nie odrzucił pozwu do czego był zobowiązany gdyby nie zachodziła możliwość zastosowania art. 199 § 2 w zw. z art. 70 § 1 i 2 k.p.c.;
- art. 386 § 6 k.p.c. w zw. z art. 170 p.p.s.a. w zw. z art. 397 § 2 dz. 1 i art. 391 § 1 k.p.c. przez ich niezastosowanie wobec uznania, że nie zaszła zmiana stanu faktycznego i prawnego po wydaniu wyroku w dniu 10 grudnia 2010 r. przez Sąd Apelacyjny;

Jako ostatni powódka zgłosiła zarzut nieważności postępowania, oparty na treści art. 386 § 5 k.p.c., ze względu na udział w rozpoznaniu zażalenia i wydanie zaskarżonego postanowienia przez sędziego, który uczestniczył w składzie Sądu Apelacyjnego wydającego wymieniony wyrok w dniu 10 grudnia 2010 r.

Na tych podstawach powódka wniosła o uchylenie zaskarżonego postanowienia w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu.

Wnoszący w imieniu powódki skargę kasacyjną adwokat R. R., poza pełnomocnictwem udzielonym przez kuratora spółki P. B., załączył pełnomocnictwo udzielone przez P. P. – jednoosobowego członka zarządu powodowej spółki oraz odpisy aktu notarialnego z dnia 14 marca 2011 r. - protokołu Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników spółki B., na którym dokonano wyboru rady nadzorczej a także protokołu z posiedzenia rady nadzorczej tej spółki z dnia 15 marca 2011 r. obejmującego uchwałę o powołaniu P. P. do zarządu spółki.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną pozwany Skarb Państwa – Komendant Wojewódzki Policji w G., reprezentowany przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa, wniósł między innymi o odrzucenie skargi kasacyjnej jako pochodzącej od osoby nieuprawnionej albowiem wnoszący skargę adwokat R. R. nie posiadał należytego umocowania do reprezentowania powoda wobec braku skutecznego powołania organów spółki. Podniósł jednocześnie, że uchwały z dnia 14 i 15 marca 2011 r. zgromadzenia wspólników oraz rady nadzorczej zostały zaskarżone do sądu, a postępowanie o przerejestrowanie wpisu do KRS zostało zawieszone.

W odpowiedzi na wezwanie do usunięcia braków formalnych przez złożenie pełnomocnictwa do wniesienia skargi kasacyjnej i udziału w postępowaniu przed Sądem Najwyższym powodowa spółka w piśmie z dnia 27 lutego 2012 r., poza już złożonymi dokumentami, przedstawiła: odpis postanowienia Sądu Rejonowego o udzieleniu zezwolenia P. B. – kuratorowi ustanowionemu dla „B.” Towarzystwa Żeglugowego spółki z ograniczoną odpowiedzialnością na wystąpienie w imieniu i na rzecz tej spółki między innymi z powództwem o wydanie przedmiotowej nieruchomości oraz oświadczenie kuratora P. B. z dnia 27 lutego 2012 r. o potwierdzeniu wszystkich czynności faktycznych i prawnych dokonanych przez kuratora spółki, w tym udzielenie przez P. P. pełnomocnictw procesowych dla adwokata P. B. do reprezentowania spółki w obu instancjach oraz do wniesienia skargi kasacyjnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Ze względu na najdalej idące konsekwencje uwzględnienia zarzutu naruszenia art. 386 § 5 k.p.c., któremu skarżąca nadaje skutek w postaci nieważności postępowania przed sądem drugiej instancji, wobec treści art. 379 pkt 4 *in fine* w zw. z art. 386 § 6 k.p.c., w pierwszej kolejności trzeba rozważyć, czy rzeczywiście udział tego samego sędziego w składzie Sądu Apelacyjnego uchylającego wyrok sądu pierwszej instancji i przekazującego sprawę do ponownego rozpoznania sprawy oraz w składzie Sądu rozpoznającego zażalenie na postanowienie sądu pierwszej instancji o odrzuceniu pozwu wydane w wyniku ponownego rozpoznania sprawy, uzasadnia wniosek, że w rozpoznaniu sprawy brał udział sędzia wyłączony z mocy ustawy. Dla odparcia tych zarzutów wystarczy

wskazać, że przytoczony w skardze kasacyjnej art. 386 § 5 k.p.c. jest skierowany do sądu pierwszej instancji (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2008 r., I PK 176/07, niepubl.). Wobec tego trafnie przyjmuje się, że nie dotyczy on sądu drugiej instancji orzekającego ponownie, po uprzednim uchyleniu wyroku sądu pierwszej instancji i przekazania temu sądowi sprawy do ponownego rozpoznania (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 10 stycznia 2005 r., I PK 166/04, OSNCP 2005/15/228). Niezależnie od tego należałoby także uwzględnić przyjęte w judykaturze Sądu Najwyższego stanowisko, że art. 386 § 5 k.p.c. nie ma zastosowania w postępowaniu toczącym się na skutek zażalenia (zob. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 23 sierpnia 2006 r., III CZP 56/06, OSNC 2007/2/43).

W związku z podniesionymi przez stronę pozwaną zarzutami dotyczącymi spełnienia formalnych wymagań samej skargi kasacyjnej, niezależnie od dalszej oceny zawartych w niej zarzutów dotyczących uprawnień osób występujących w procesie w imieniu powodowej spółki, należy uwzględnić, i to wyłącznie na użytek oceny dopuszczalności wniesienia skargi kasacyjnej w imieniu powodowej spółki przez pełnomocnika ustanowionego przez kuratora spółki, że tenże kurator legitymował się w tym czasie zezwoleniem Sądu rejestrowego na dokonanie między innymi takiej czynności procesowej.

Analiza dotychczasowego orzecznictwa Sądu Najwyższego dotyczącego kompetencji kuratora ustanowionego na podstawie art. 42 § 1 k.c. pozwala przyjąć, że w tym zakresie ukształtowało się stanowisko, iż zakres kompetencji kuratora ustanowionego na podstawie art. 42 k.c. jest ograniczony do czynności wymienionych w § 2 tego przepisu i określonych w postanowieniu sądu o ustanowieniu kuratora. W ramach ustawowych kompetencji kurator taki powinien postarać się niezwłocznie o powołanie organów osoby prawnej, a w razie potrzeby o jej likwidację. Kurator prawa materialnego ustanowiony dla spółki na podstawie art. 42 k.c. może więc dokonywać czynności zwykłego zarządu w spółce, ale wyłącznie w granicach przypisanych mu uprawnień, co oznacza nie tylko, że nie staje się organem spółki, ale również, że nie uzyskuje funkcji zarządu, jak to ma miejsce - z mocy art. 280, art. 282 § 1 i art. 283 § 1 k.s.h. - w przypadku likwidatora (por. m. in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2004 r., III CK 249/03, OSNC 2005 nr 5, poz. 87, uchwały z dnia 23 września 2010 r.,

III CZP 54/10, OSNC 2011 nr 3, poz. 24 oraz z dnia 8 marca 2012 r. III CZP 95/11 niepubl. a także wyrok z dnia 20 listopada 2009 r., III CSK 576/00 oraz z dnia 6 października 2011 r., V CSK 457/10, niepubl.). O ile więc kurator ustanowiony dla spółki na podstawie art. 42 k.c. jest uznawany za jej przedstawiciela ustawowego, to posiada kompetencje do wykonywania czynności prawnych wyłącznie objętych określonym w ustawie zakresem przedstawicielstwa (art. 96 k.c.), a warunkiem skuteczności jego czynności procesowych jest to, aby był umocowany przez sąd do ich dokonywania. Zawarty w postanowieniu o ustanowieniu kuratora zakres jego uprawnień wyznacza bowiem zakres umocowania, o którym stanowi art. 68 k.p.c. (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 12 maja 2011 r., II PK 325/10, OSNCP 2012/13-14/163). W związku z tym należy podzielić stanowisko Sądu Apelacyjnego, że P. B. występujący w imieniu powoda jako kurator spółki, do chwili zamknięcia rozprawy przed sądem drugiej instancji, nie dysponował pochodzącym od sądu umocowaniem do wystąpienia z roszczeniem windykacyjnym.

Przyjęcie poglądu o wąskim zakresie kompetencji kuratora ustanowionego na podstawie art. 42 k.c., nie oznacza jednak braku możliwości procesowej konwalidacji braku należytego ustawowego umocowania osoby występującej w imieniu powodowej strony procesu takie instrumenty zostały przewidziane w art. 70 k.p.c. a także 199 § 2 k.p.c. Jak trafnie przyjmuje się w piśmiennictwie, kontynuacja postępowania jest w tej sytuacji możliwa z udziałem organów osoby prawnej, jeżeli kurator doprowadził do ich powołania, albo likwidatorów, jeżeli doszło do otwarcia likwidacji. Brak podobnych ogólnych unormowań dotyczących następczego zatwierdzania czynności procesowych osób działających jako pełnomocnicy procesowi, lecz z przyczyn prawnych nie mogących być pełnomocnikami, stanowił istotny argument przemawiający za wyrażonym w uchwale składu siedmiu sędziów podjętej dnia 8 lipca 2008 r. (sygn. akt III CZP 154/07, OSNC 2008/12/133) stanowiskiem, że występowanie w charakterze pełnomocnika procesowego osoby, która nie może być pełnomocnikiem, oznacza brak należytego umocowania powodujący nieważność postępowania (art. 379 pkt 2 k.p.c.). W wymienionej uchwale nie chodziło jednak o konwalidację braku w zakresie zdolności procesowej osoby prawnej, braku w składzie właściwych organów czy też braku należytego ustawowego umocowania osoby występującej

w imieniu strony, ale o możliwość skutecznego podejmowania czynności procesowych przez osoby działające na podstawie oświadczenia reprezentowanej strony posiadającej wszelkie atrybuty do występowania przed sądem.

Jak wynika ze złożonych w sprawie dokumentów, wybrany przez radę nadzorczą dnia 30 września 2010 r., a później ponownie dnia 14 marca 2011 r., jednoosobowy zarządca powodowej spółki udzielił występującemu w sprawie kuratorowi spółki pełnomocnictwa procesowego i jednocześnie zatwierdził jego dotychczasowe czynności zarówno jako pełnomocnika jak i kuratora (k.- 292, 311, 557, 560, 562). Dla oceny, czy powołany przez radę nadzorczą prezes spółki jest uprawniony do reprezentowania spółki i był podmiotem do tego uprawnionym w chwili składania oświadczeń o udzieleniu pełnomocnictw procesowych i zatwierdzania czynności procesowych nie ma znaczenia, czy ten członek zarządu został wpisany do Krajowego Rejestru Sądowego. W doktrynie i orzecznictwie powszechnie przyjmuje się, że wpis członka zarządu do KRS ma charakter jedynie deklaratoryjny, a powołanie i odwołanie członka zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością (podobnie spółki akcyjnej) następuje na mocy uchwały odpowiedniego organu spółki, której skuteczność nie jest zależna od dokonania odpowiedniego wpisu do KRS (por. m. in. orzeczenia Sądu Najwyższego z dnia 28 września 1999 r. II CKN 608/98, OSNC 2000/4/67, z dnia 4 kwietnia 2000 r. V CKN 10/00, OSNC 2000/12/219, z dnia 18 stycznia 2001 r. V CKN 186/00, z dnia 16 maja 2002 r. IV CKN 933/00 i z dnia 7 lipca 2005 r. V CK 839/04, niepubl.). Skuteczność powołania członka zarządu i zgłoszenia się w sprawie jako reprezentanta powodowej spółki podlega zatem każdorazowo ocenie sądu. Nie wyłączają tej oceny dodatkowe obowiązki Sądu rejestrowego, przewidziane w art. 9 b ust. 1 wprowadzonym z dniem 17 lipca 2010 r. (art. 1 pkt 2 ustawy z dnia 29 kwietnia 2010 r. o zmianie ustawy – Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowym Rejestrze Sądowym Dz. U. Nr 106, poz. 671 dalej jako p.w.KRS) do ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 r. Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowym Rejestrze Sądowym (Dz. U. Nr 121, poz. 770 ze zm.), albowiem nie zmieniają one zasady deklaratoryjnego charakteru wpisu do rejestru funkcjonariuszy spółki. Z tej samej przyczyny nie usprawiedliwia zaniechania oceny uprawnień do reprezentowania powodowej spółki brak jej przerejestrowania. Wobec treści

art. 9 ust. 2 p.w. KRS okoliczność ta będzie miała znaczenie dopiero z dniem 1 stycznia 2014 r.

Jeśli okazałoby się, że w ramach tej oceny niezbędne jest rozważenie skuteczności uchwały zgromadzenia wspólników w przedmiocie powołania rady nadzorczej, należy mieć na uwadze, że do zanegowania skutków prawnych uchwały konieczne jest uprzednie wydanie, na żądanie uprawnionego podmiotu, wyroku uwzględniającego powództwo wytoczone na podstawie art. 249 § 1 czy art. 252 § 1 k.s.h. (zob. też uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 7 marca 2007 r., III CZP 94/06, OSNC 2007/7-8/95 oraz wyrok z dnia 24 lutego 2011 r. III CSK 150/10, OSNC-ZD 2012/1/12). Jeśli takie powództwo zostało wniesione, a postępowanie w tym przedmiocie jest w toku, jeśli wystąpi taka potrzeba, może pojawić się kwestia zawieszenia niniejszego postępowania. W każdym razie, wobec zgłoszenia się osoby, która przedstawia dowody swego umocowania do działania w imieniu powódki, jako jej jednoosobowy organ uprawniony do prowadzenia spraw spółki i jej reprezentowania, a następnie zatwierdza dotychczasowe czynności procesowe dokonane przez adwokata P. B. zarówno jako kuratora spółki jak i jej pełnomocnika, Sąd nie powinien odrzucić pozwu bez sprawdzenia rzeczywistego umocowania zgłaszającego się reprezentanta spółki. Przemawia za tym także treść art. 199 § 2 k.p.c., który dopuszcza odrzucenie pozwu z powodu niedziałania przedstawiciela ustawowego lub braku w składzie organów jednostki organizacyjnej będącej powodem uniemożliwiającego jej działanie, dopiero wtedy, gdy brak ten nie będzie uzupełniony zgodnie z przepisami kodeksu.

Wbrew stanowisku powoda, nie doszło do zarzucanego w skardze kasacyjnej naruszenia art. 386 § 6 k.p.c. w zw. z art. 170 p.p.s.a., 397 § 2, 391 § 1 k.p.c. przez nieuwzględnienie, że doszło do zmiany stanu prawnego uzasadniającego odstąpienie od oceny prawnej dokonanej przez Sąd Apelacyjny w wyroku z dnia 10 grudnia 2011 r. w przedmiocie uprawnień kuratora spółki i niewzięcie pod uwagę prawomocnego wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 1 marca 2011 r. (sygn. akt OSK .../10), w którym tenże Sąd uznał, że ten sam kurator jest uprawniony do reprezentacji spółki w sprawie o ochronę jej praw majątkowych. Niewątpliwie przez zmianę stanu prawnego należy rozumieć zmianę

przepisów aktów prawnych, uchwalonych lub wydanych w trybie konstytucyjnym, stanowiących podstawę oceny prawnej w danej sprawie. Konstytucja RP w Rozdziale III określa źródła powszechnie obowiązującego prawa. Nie należą do nich orzeczenia sądowe, w tym również wyroki sądów, których rolą jest sprawowanie wymiaru sprawiedliwości, a więc stosowanie prawa, nie jego stanowienie. Tak rozumiana zmiana przepisów nie miała miejsca w rozpoznawanej sprawie, a zatem bezpodstawne jest twierdzenie jakoby zmianie uległ stan prawny. W związku z przytoczeniem w tym miejscu skargi kasacyjnej art. 170 p.p.s.a. wypada podnieść, że z niego stan związania ograniczony jest jednak co do zasady tylko do rozstrzygnięcia zawartego w sentencji orzeczenia i nie obejmuje jego motywów (por. wyrok SN z dnia 13 stycznia 2000 r., II CKN 655/98, LEX nr 51062). Jedynie w niektórych przypadkach, dla prawidłowego odczytania treści tej sentencji, można się kierować treścią uzasadnienia. Wobec tego przytoczone przez skarżącego poglądy Naczelnego Sądu Administracyjnego, wyrażone w wyroku z dnia 1 marca 2011 r. dotyczące uprawnień kuratora prawa materialnego ustanowionego na podstawie art. 42 k.c. nie miały wiążącego charakteru w niniejszym postępowaniu.

Ponieważ skarga kasacyjna powodowej spółki okazała się częściowo uzasadniona, Sąd Najwyższy uwzględniając ją na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. uchylił zaskarżone postanowienie a także postanowienie Sądu pierwszej instancji oraz przekazał temu Sądowi sprawę do ponownego rozpoznania.

jw